

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-04-10
Besvaras senast
2025-04-23 kl. 12.00

Till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1040 Stöd till civilsamhället

I en tid då det demokratiska utrymmet krymper i allt fler länder – med ökande förtryck, hat mot journalister, inskränkningar i kvinnors rättigheter och angrepp på fria organisationer – spelar det civila samhället en avgörande roll för att försvara grundläggande mänskliga rättigheter. Bistånd till civilsamhället är därför inte bara ett verktyg för utveckling utan också ett uttryck för Sveriges värderingar och internationella solidaritet.

I Sidas årsredovisning för 2024 (s. 14–17) beskrivs hur myndigheten fortsatt ser civilsamhällets aktörer som ”avgörande för att nå människor i sårbara situationer och bidra till förändring i komplexa miljöer”. Samtidigt redovisar Sida betydande osäkerhet kring styrningen av stödet till civilsamhället. Den tidigare långsiktiga strategin fasades ut 2022, och under 2024 fanns endast ett ettårigt övergångsstöd på plats. Sida skriver att:

“Den korta strategiperioden har inneburit utmaningar i form av begränsade möjligheter till långsiktig planering, bristande flexibilitet och att det varit svårt att anpassa sig till förändringar i omvärlden.”

Detta är allvarligt. Från socialdemokratiskt håll är vi starka förespråkare av kärnstöd till civilsamhällets organisationer – just för att det ger handlingsutrymme, stabilitet och oberoende. Regeringens nya modell för CSO-stödet (civilsamhällesorganisationer) beskrivs ofta i termer av effektivisering och resultatfokus men riskerar i praktiken att underminera organisationers självständighet och motståndskraft mot auktoritära regimer.

Flera av de organisationer som drabbats av kortsiktigheten – däribland kvinnoorganisationer, hbtqi-rörelser, fackliga aktörer och religiösa minoriteter – verkar i länder där det statliga förtrycket ökar. Om Sverige drar in eller fördröjer stödet får det inte bara ekonomiska följder – det kan också utsätta människor för fara.

Detta är inte bara en fråga för Utrikesdepartementet. Regeringen har ett övergripande ansvar att säkerställa att stödet till civilsamhället hålls samman, att finansieringsmodellerna är långsiktiga och att Sveriges bidrag till demokrati och mänskliga rättigheter förblir konsekvent. Här krävs också samordning med Finansdepartementet, som avgör budgetförutsättningarna, och Kulturdepartementet, som ansvarar för Sveriges nationella civilsamhällespolitik

och demokratipolitiska ramverk.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Benjamin Dousa:

Vilka åtgärder har statsrådet inom ramen för sin tjänsteutövning vidtagit för att säkerställa långsiktighet, flexibilitet och oberoende i det svenska stödet till civilsamhällets organisationer, med hänsyn till den osäkerhet Sida redovisar i årsrapporten för 2024, och hur har detta arbete samordnats med Finansdepartementet och Kulturdepartementet för att säkra en sammanhållen och värdebaserad civilsamhällespolitik inom biståndet?

.....

Olle Thorell (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck